

IRENEUSZ RODKIEWICZ

ŻYCIE PRZY FORTEPIANIE.

WSPOMNIENIE O JANINIE ZAGÓRSKIEJ I JEJ RODZINIE

W monografii wydanej 18 maja 2004 r. z okazji jubileuszu 30-lecia Państwowej Szkoły Muzycznej 1 st. im. Jana Pawła II w Wadowicach jej dyrektor, mgr Jan Kamiński napisał: *Zbyt mocno jednak tkwiły jeszcze wtedy w tradycji wadowickiej prywatne lekcje fortepianu u pani Zagórskiej [- -]*¹. Zdanie wyrwane z kontekstu, ale jest w nim jednocześnie wiele prawdy, bo pani Janina Zagórska udzielała lekcji gry na fortepianie w swoim mieszkaniu na Rynku 10 przez blisko pięćdziesiąt lat.

Janina była córką Leontyny Miczulskiej z domu Doerfler i dr. Antoniego Jana Miczulskiego.

Matka – Leontyna Doerflerówna urodziła się 11 kwietnia 1866 r. w Bochni. Wykształcenie zdobywała w Krakowie, gdzie ukończyła c.k. seminarium nauczycielskie, zdając egzamin dojrzałości 10 czerwca 1885 r. Ukończenie szkoły upoważniało ją do pełnienia obowiązków pomocnicy lub prowizorycznej nauczycielki robót ręcznych i gospodarstwa domowego w publicznych szkołach ludowych pospolitych i wydziałowych z językiem wykładowym polskim. Mogła pełnić także funkcję kierowniczką tzw. „ogródka dziecięcego”. Uczęszczając do szkoły, Leontyna otrzymała stypendium w kwocie 160 zł z funduszu krajowego i zobowiązała się do sześcioletniej służby przy szkołach ludowych publicznych. Po ukończeniu seminarium pracowała przez dwa lata w szkole 4-klasowej pospolitej w Wojniczu (1885-1887). W świadectwie wystawionym na zakończenie jej pracy w tej placówce zastępca kierownika szkoły, Ludwik Billner, napisał, że Doerflerówna [- -] *w przeciągu lat dwu, okazała się w ogóle pod każdym względem wzorowa. W szczególności zaś, tak w pracy nad dalszym*

Janina z mamą

¹ Jubileusz XXX-lecia Państwowej Szkoły Muzycznej 1 st. im. Jana Pawła II w Wadowicach 18 maja 2004, oprac. J. Kamiński, Wadowice-Oświęcim 2004.

Janina Miczulska

*kształceniem siebie samej, jak i dziatwy jej powierzonej, bardzo pilną; w wykładzie nauk zrozumiała i dla pojęcia dzieci przystępna, w pożyciu z kolegami zgodna*². W kolejnych latach pracowała najprawdopodobniej w Krakowie, o czym świadczy zachowana w zbiorach autora koperta adresowana: „Wielmożna Leonia Doerflerówna, nauczycielka, Plac Matejki 5, Kraków”.

Antoni Jan Miczulski pochodził z Muszyny. Podczas studiów na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego, które ukończył 4 lipca 1894 r. z tytułem doktora medycyny, uczęszczał na wykłady profesora Leona Blumenstoka-Halban, dwukrotnego Dziekana Wydziału Lekarskiego i kierownika Katedry Medycyny Sądowej WL UJ. Miczulski zebrał wykłady profesora z „Medycyny sądowej” i „Psychiatrii sądowo-lekarskiej”, które zostały następnie wydane w Krakowie w latach 1892-1893 (wydanie litograficzne)³. Po otrzymaniu dyplomu lekarskiego Miczulski praktykował krótko w Zatorze. Właśnie w tym mieście urodziła się jego córka Janina. Latem 1898 r. objął funkcję lekarza okręgowego w Niemirowie⁴. Kolejnym miejscem pracy był Majdan koło Kolbuszowej. W grudniu 1908 r. dr Miczulski został członkiem Towarzystwa Wstrzemięźliwości „Eleuteria-Wyzwolenie” (5296 osoba wśród członków). Donosił o tym grudniowy numer wydawanego w Krakowie miesięcznika poświęconego zwalczaniu alkoholizmu i poprawie obyczajów – „Wyzwolenie”⁵.

Bliskim kuzynem Janiny ze strony matki był Adam Krokiewicz (1890-1970), filolog klasyczny, historyk filozofii i profesor Uniwersytetu Warszawskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności. W swoim dorobku miał ponad 80 prac naukowych.

Janina Antonina Maria Miczulska urodziła się 23 lutego 1896 r. w Zatorze. Ukończyła prywatne Gimnazjum im. J. Słowackiego i Z. Strzałkowskiej we Lwowie, C.K. Gimnazjum w Mielcu i prywatne Gimnazjum Heleny Strażyńskiej w Krakowie. W tej ostatniej szkole, gdzie uczyła się w latach 1906/07-1913/14, zdała egzamin dojrza-

² Świadectwo wydane przez Ludwika Billnera, zastępcę kierownika zarządu szkoły w Wojniczu, z dnia 8 lipca 1887 r. dla P. Leonii Doerfler, młodszej nauczycielki (zbiory autora).

³ E. Baran, *Sylwetki polskich medyków sądowych – Leon Blumenstok-Halban*, „Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii”, 1998, XLVIII, s. 187.

⁴ Pismo Wydziału Rady Powiatowej w Rawie z dn. 23.07.1898 r. do dr. Antoniego Miczulskiego, lekarza okręgowego w Niemirowie (zbiory autora).

⁵ „Wyzwolenie”, 1908, nr 12.

łości (9 czerwca 1914 r.) upoważniającej ją do podjęcia studiów uniwersyteckich⁶.

W trzy lata później Janina wyszła za mąż za Mieczysława Stefana Zagórskiego. Ślub odbył się 8 lutego 1917 r. w parafii Majdan, gdzie mieszkali wówczas Miczulscy⁷. Mąż Janiny – Mieczysław – urodził się 1 grudnia 1884 r. w Dąbrowie, ukończył gimnazjum we Lwowie, a następnie studia na Politechnice Lwowskiej.

W 1920 lub 1921 r. małżeństwo Zagórskich przeniosło się do Wadowic i wynajęło mieszkanie na drugim piętrze kamienicy w Rynku pod numerem 10. Mieczysław krótko pracował jako nauczyciel matematyki w wadowickim gimnazjum (rok szkolny 1921/1922), w latach 1927-1929 kierował szkołą zawodową (która wówczas miała swoją siedzibę w gimnazjum)⁸. W późniejszych latach pracował w Państwowym Zarządzie Drogowym.

W tym czasie Janina uczyła się gry na fortepianie. Od lutego 1926 r. do czerwca roku 1928 pobierała naukę na Kursie Najwyższym Gry na Fortepianie w Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego w Krakowie. Jej profesor – Wiktor Łubieński – stwierdzał w świadectwie ukończenia kursu, że uczennica była [- -] *bardzo uzdolniona i pracowita. Dzięki [- -] poważnej i pilnej pracy zrobiła postępy w grze na fortepianie nadzwyczajne*⁹. Od listopada Zagórska kontynuowała naukę w krakowskim Konwersatorium na Kursie Koncertowym u jednego z najlepszych pedagogów fortepianu prof. Egona Petriego jako „uczennica zwyczajna”. Kolejny etap nauki to Szkoła Muzyczna im. W. Żeleńskiego w Krakowie, w której Janina uczyła się w roku szkolnym 1930/1931.

Swoje umiejętności szlifowała u Petriego w jego prywatnej szkole w Zakopanem. Mimo wykształcenia muzycznego w dowodzie osobistym w wierszu „zawód” urzędnik starostwa wadowickiego wpisał – „żona radcy budownictwa”¹⁰.

Mieczysław Stefan Zagórski

⁶ Odpisy świadectw wykształcenia Janiny Miczulskiej wydane przez Zarząd Miejski w Wadowicach, 19 maja 1949 r. (zbiory autora).

⁷ Świadectwo zawarcia związku małżeńskiego przez Mieczysława S. Zagórskiego i Joannę Antoninę Marię Miczulską w dniu 8 lutego 1917 r. (zbiory autora).

⁸ G. Studnicki, *Kto był kim w Wadowicach?*, Wadowice 2004, s. 280; idem, *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, Wadowice 1991, s. 84; idem, *Zarys historii oświaty i szkolnictwa w Wadowicach*, Wadowice 1996, s. 160-161, 174 i n.

⁹ por. przyp. 6.

¹⁰ Dowód osobisty Janiny Zagórskiej ser. A Nr 251368 z 1929 r. (zbiory autora).

Janina Zagórska

Po ukończeniu nauki Janina Zagórska otworzyła w swoim mieszkaniu prywatną szkołę gry na fortepianie. Międzywojenne życie nauczycielki to nie tylko muzyka. Janina była członkiem wadowickiego koła Oddziału Babiogórskiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (PTT), do którego wstąpiła w lipcu 1927 r. Prowadziła też życie towarzyskie. Bliskimi przyjaciółmi byli państwo Kamieńscy z ul. Iwańskiego 18, których dzieci – Jadwiga i Henryk – uczyli się u pianistki muzyki.

Okupację Zagórski przeżyli w Wadowicach. Mieczysław w latach 1940-1945 uczestniczył w tajnym nauczaniu jako członek konspiracyjnej Komisji Oświaty i Kultury, kierowanej przez dr. Józefa Sołtysika¹¹. Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Wadowic inż. Zagórski wrócił na rok do pracy w gimnazjum jako nauczyciel matematyki i fizyki. Ale kolejne dwa lata (1946-1947) musiał spędzić z dala od żony – w Sierszy Wodnej, gdzie dostał nakaz pracy. Zagórski widywali się tylko w niedziele, kiedy Mieczysław przyjeżdżał do Wadowic albo Janina odwiedzała go w służbowym mieszkaniu w Sierszy. Zarówno okupacja, jak i ciężka praca nadszarpane zdrowie inżyniera, który zmarł 29 czerwca 1952 r. Został pochowany na wadowickim Cmentarzu Parafialnym.

Janina Zagórska cały czas prowadziła naukę gry na fortepianie i na zakończenie każdego roku w sali teatralnej Domu Kultury odbywał się popis jej uczniów. Mama autora – Halina Rodkiewiczowa pisała zawsze na maszynie program popisu i jeden taki egzemplarz zachował się do dzisiaj.

Pani Janina Zagórska zmarła 24 marca 1973 r. i została pochowana w rodzinnym grobowcu, u boku męża, na Cmentarzu Parafialnym.

Jej koncerty fortepian został przekazany powstającej w tym czasie Państwowej Szkole Muzycznej w Wadowicach.

Od redakcji

Autor niniejszego artykułu przekazał Muzeum Miejskiemu zbiory związane z rodziną Janiny Zagórskiej. Redakcja rocznika „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny” planuje w przyszłości edycję tych materiałów, przede wszystkim unikatowej korespondencji Zagórskiej z mężem, obejmującej okres od lat 30. do lat 50. XX w.

¹¹ G. Studnicki, *Zarys dziejów oświaty i szkolnictwa w Wadowicach*, Wadowice 1996, s. 48-49.